

Uchwała z dnia 3 marca 2011 r.

II UZP 2/11

Przewodniczący SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec, Sędzia SN Zbigniew Myszka (sprawozdawca), Sędzia SA Krzysztof Staryk.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 marca 2011 r. sprawy z wniosku Ewy C. przeciwko Zakładowi Emerytalno-Rentowemu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. o wysokość emerytury policyjnej, na skutek zagadnienia prawnego przekazanego postanowieniem przez Sąd Apelacyjny w Warszawie z dnia 25 listopada 2010 r. [...]

„Czy zawarte w art. 15 b ust. 2 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 ze zm.) odesłanie do odpowiedniego stosowania art. 15 tej ustawy przy ustaleniu wysokości emerytury policyjnej oznacza dla osób, pełniących służbę w organach bezpieczeństwa państwa, zachowanie w ogóle prawa do emerytury policyjnej w wysokości 40 % podstawy wymiaru za 15-letni okres pozostawania w służbie?”

p o d j ą ł u c h w a ł ę :

Za każdy rok pełnienia służby w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425 ze zm.), emerytura wynosi 0,7 % podstawy jej wymiaru (art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralne-

go Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 ze zm.), co oznacza, że wysokość emerytury wyliczanej wyłącznie za okresy pełnienia takiej służby może być niższa od 40% podstawy wymiaru tego świadczenia.

U z a s a d n i e

Przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne ujawniło się w następującym stanie sprawy. Wnioskodawczyni Ewa C. pełniła służbę jako funkcjonariuszka Milicji Obywatelskiej i Policji od 7 maja 1979 r. do 16 kwietnia 1999 r. Decyzją z dnia 7 maja 1999 r. organ rentowy przyznał jej prawo do emerytury policyjnej wraz ze zwiększeniem z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą, uwzględniając okres służby w wymiarze 19 lat 11 miesięcy i 10 dni. Emeryturę obliczono w wysokości odpowiadającej 52,79% podstawy wymiaru, czyli licząc po 2,6% podstawy jej wymiaru za okres służbowej wysługi emerytalnej.

Natomiast zaskarżoną decyzją z dnia 9 października 2009 r. wysokość emerytury została zweryfikowana i ponownie ustalona w niższej kwocie 1.639,08 zł miesięcznie, wyliczonej od 31,30% podstawy wymiaru emerytury, co wraz ze zwiększeniem z tytułu inwalidztwa dało 46,30% podstawę wymiaru. W tej decyzji służba wnioskodawczyni od 7 maja 1979 r. do 24 stycznia 1990 r. została zaliczona do wysokości emerytury po 0,7% podstawy wymiaru za każdy rok służby w tym okresie. Decyzja ta została wydana na podstawie na podstawie art. 15b w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 ze zm., zwanej dalej ustawą o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy lub ustawą zaopatrzeniową), w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 23 stycznia 2009 r. zmieniającą ustawę zaopatrzeniową (Dz.U. Nr 24, poz. 145, powoływana dalej jako ustawa zmieniająca lub nowelizująca), po uwzględnieniu informacji Instytutu Pamięi Narodowej z dnia 5 czerwca 2009 r. [...], z której wynikało, że wnioskodawczyni w okresie od 7 maja 1979 r. do 24 stycznia 1990 r. pełniła służbę w organach bezpieczeństwa

państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425 ze zm., zwaną dalej ustawą lustracyjno-dezubekizacyjną).

Wyrokiem z dnia 8 lipca 2010 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił odwołanie wnioskodawczynie od tej decyzji, uznając, że dokonane w niej wyliczenia emerytury są zgodne z obowiązującym od 1 stycznia 2010 r. stanem prawnym. W tej mierze Sąd pierwszej instancji odwołał się do tezy i uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2010 r., K 6/09 (OTK-A 2010 nr 2, poz. 15), który uznał, że art. 15b i art. 15b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. ustawy z zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy jest zgodny z art. 2, art. 10, art. 30, art. 32 i art. 67 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 42 Konstytucji. W uzasadnieniu tego wyroku Trybunał Konstytucyjny argumentował, między innymi, że pomimo upływu 19 lat od zmiany ustrojowej ustawodawca był upoważniony do wprowadzenia regulacji korygujących (obniżających) w racjonalnie miarkowany sposób świadczenia emerytalne za okresy służby w organach bezpieczeństwa publicznego, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej. Podkreślił, że zasada ochrony praw nabytych zakazująca arbitralnego znoszenia lub ograniczenia praw podmiotowych nie oznacza nienaruszalności przyznanych praw emerytalnych ani nie wyklucza wprowadzenia regulacji mniej korzystnych wtedy, gdy przemawiają za tym istotne zasady, normy lub wartości konstytucyjne. Ponadto i w szczególności zasada ochrony praw nabytych nie ma zastosowania do praw nabytych niesłusznie lub niegodziwie, a także praw niemających oparcia w założeniach porządku konstytucyjnego obowiązującego w dacie orzekania. Tymczasem uprzywilejowane prawa emerytalne uzyskane przez funkcjonariuszy służby bezpieczeństwa państwa komunistycznego zostały nabyte niegodziwie, ponieważ służba w instytucjach i organach państwa totalitarnego, które systemowo naruszały przyrodzone prawa człowieka i rządy prawa, w demokratycznym państwie prawnym nie może przemawiać za dalszym utrzymywaniem uzyskanych niesłusznie przywilejów z tytułu pełnienia takiej służby. Zdaniem Trybunału, ustawodawca ograniczając w zakwestionowanych przepisach niesłusznie nabyte przywileje emerytalne funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa Polski Ludowej, sięgnął do środka adekwatnego dla uzyskania usprawiedliwionego celu, a ponadto uczynił to w sposób możliwie najmniej uciążliwy dla adresatów kontestowanych przepisów. Nie odbyło to z zastosowaniem zasad odpowie-

działności zbiorowej wobec funkcjonariuszy służby bezpieczeństwa PRL, ale stanowiło usprawiedliwione obniżenie niegodziwie nabytych emerytalnych przywilejów zaopatrzeniowych do poziomu świadczeń nabywanych z powszechnego systemu emerytalnego.

Sąd Okręgowy wskazał ponadto, iż wnioskodawczynie nie wykazała okoliczności określonych w art. 15b ust. 3 i 4 ustawy zaopatrzeniowej funkcjonariuszy (dodanych przez art. 2 pkt 3 ustawy zmieniającej), tj. że w okresie pełnienia służby w organach bezpieczeństwa PRL udzielała pomocy osobom represjonowanym za działalność w opozycji demokratycznej i niepodległościowej, co pozwalałoby na utrzymanie uprzywilejowanych świadczeń emerytalnych według poprzednio obowiązujących zasad i w poprzedniej wysokości.

Rozpoznając apelację wnioskodawczynie Sąd Apelacyjny powziął wątpliwość dotyczącą rozumienia - zawartego w art. 15b ust. 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy - odesłania do odpowiedniego stosowania regulacji zawartych w art. 15 tej ustawy do emerytów mundurowych (policyjnych), którzy pełnili służbę w organach bezpieczeństwa PRL, co może ważyć na prawidłowości zakwestionowanej decyzji o ponownym ustaleniu emerytury wnioskodawczynie wydanej przez organ emerytalny w trybie art. 3 ust. 2 ustawy nowelizującej. Poczynając od dnia 1 stycznia 2010 r. (art. 3 ust. 3 ustawy nowelizującej z dnia 23 stycznia 2009 r.), nowe zasady ustalania wysokości emerytury dla funkcjonariuszy pełniących służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej i którzy pozostawali w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., określa art. 15b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, dodany przez art. 2 pkt 3 ustawy zmieniającej. Na podstawie art. 3 ust. 2 tej ustawy, w przypadku osób, w stosunku do których z informacji, o której mowa w art. 13a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, o której mowa w art. 2 ustawy nowelizacyjnej, wynika, że pełniły służbę w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji, i które w dniu wejścia w życie tej ustawy otrzymywały świadczenia emerytalne przyznane na podstawie ustawy, o której mowa w art. 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, właściwy organ emerytalny wszczywał z urzędu postępowanie w przedmiocie ponownego ustalenia prawa do świadczeń i ich wysokości, przy czym złożenie odwołania od decyzji organu emerytalnego nie wstrzymywało wykonania takiej decyzji. Z przytoczonych regulacji wynikało, że w stosunku do grupy funkcjonariuszy

służb bezpieczeństwa PRL, którzy na dzień 15 grudnia 2006 r. pobierali już świadczenia emerytalne z zaopatrzenia funkcjonariuszy służb mundurowych, właściwy organ emerytalny wszczywał z urzędu postępowanie w celu ponownego ustalenia prawa i wysokości świadczeń emerytalnych, „mające *de facto* na celu nie pozbawienie prawa do świadczenia w ogóle, lecz ustalenia jego nowej wysokości, wskazanej w przepisie art. 15b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy. Już w tym miejscu rodzi się wątpliwość co do celowości użytego przez ustawodawcę w art. 3 ust. 2 ustawy nowelizacyjnej sformułowania 'ponownego ustalenia prawa do świadczeń'. Tymczasem nie można pozbawić uprawnionego funkcjonariusza prawa do wcześniej przyznanego mu świadczenia emerytalnego, gdyż godziłoby to w zasadę praw nabytych. „Wszyscy ci funkcjonariusze nabywali prawo do emerytury w oparciu o wcześniej, jak i aktualnie obowiązujący zapis ustawowy, wskazujący na uzyskanie prawa do emerytury po spełnieniu warunku legitymowania się co najmniej 15-letnim okresem służby z gwarancją ustalenia jego wysokości na poziomie 40% podstawy wymiaru emerytury (art. 15 ust. 1 aktualnie obowiązującej ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, jak i art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin, Dz.U. Nr 12, poz. 70 ze zm.)”.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, „wysokość emerytury policyjnej jest uzależniona od dwóch wielkości: podstawy wymiaru i wyrażonego procentowo wymiaru wysługi emerytalnej definiowanej w art. 3 ust. 1 pkt 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, jako okresy służby w Policji, ABW, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego Służbie Wywiadu Wojskowego, CBA, Straży Granicznej, BOR, Państwowej Straży Pożarnej lub Służbie Więziennej, z wyjątkiem okresów zawieszenia w czynnościach służbowych, także okresy im równorzędne, łącznie z okresami, o których mowa w art. 14 i 16 tej ustawy. Przepis art. 14 dotyczy okresów przebytych po zwolnieniu ze służby, zaś art. 13 ustawy - w brzmieniu nadanym przez ustawę nowelizującą - taksatywnie wymienia okresy równorzędne ze służbą w formacjach mundurowych, a wśród nich okresy służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. ujawnianiu informacji (art. 13 ust. 1 pkt 1b), które traktuje się jako równorzędne na zasadach określonych w art. 15b, z wyjątkiem służby określonej w ust. 2; który dla rozstrzygnięcia powstałego zagadnienia prawnego pozostaje bez znaczenia”. Wobec tego o zasadach traktowania jako równorzędnych okresów służby w charakterze funkcjonariusza w

organach bezpieczeństwa państwa decyduje art. 15b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, którego dotyczą zgłoszone wątpliwości interpretacyjne.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, najbardziej istotne znaczenie ze względu na zakres przedmiotowy regulacji ma odesłanie do art. 15 ustawy, do którego odwołują się zarówno art. 15a, jak i art. 15b, ale w odmienny sposób, niebudzący wątpliwości tylko w przypadku art. 15a. Wątpliwości te utrzymują się w odniesieniu do art. 15b, nakazującego w ust. 2 odpowiednie stosowanie art. 15. W tej kwestii Sąd pierwszej instancji uznał, że „odpowiednie stosowanie art. 15 do osób objętych zakresem art. 15b, a więc tych, które pełniły służbę organach bezpieczeństwa państwa, kierując się rzeczywistą intencją ustawodawcy należy interpretować w ten sposób, że art. 15 stosuje się z wyłączeniem jego ust. 1 *in principio*, czyli z wyłączeniem gwarancji 40% podstawy wymiaru za 15 lat służby”. Natomiast strona odwołująca się twierdzi, że „relacja art. 15 ust. 1 i art. 15b ust. 1 i 2 uprawnia do wniosku, że emerytura dla funkcjonariusza, który pozostawał w służbie przed 2 stycznia 1999 r. wynosi 40% podstawy wymiaru i jest nieprzeliczalna żadnymi wskaźnikami rocznymi, a nowelizacja z dnia 23 stycznia 2009 r. tego stanu nie zmieniła. Dopiero za każdy kolejny rok służby - ponad okres 15 lat - emerytura jest przeliczana z uwzględnieniem wskaźników rocznych określonych w art. 15 bądź art. 15b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy”. W tej koncepcji „40% podstawy wymiaru dotyczy chronologicznie ‘pierwszych’ 15 lat służby, za dalszy kolejny rok służby przypadający po 15 latach stosowane są przeliczniki w zależności od kwalifikacji 0,7% bądź 2,6% podstawy wymiaru”.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, z uwagi na kontekst funkcjonalny zmian wprowadzonych ustawą nowelizacyjną z dnia 23 stycznia 2009 r., jak i jej cele szeroko rozważane w powołanym wyroku Trybunału Konstytucyjnego o sygn. akt K 6/09, należy wykluczyć dopuszczalność stosowania wprost art. 15 ust. 1 *in principio* z mocy odesłania z art. 15b ust. 2 ustawy. Przyjęcie przysługiwania 40% podstawy wymiaru za 15 lat służby „w jej chronologicznym ujęciu, czyli za 15 lat poczynając od podjęcia służby, niezależnie od tego, czy w okresie tym była pełniona służba, służba traktowana jako równorzędna, czy tak również traktowana służba w charakterze funkcjonariusza w organach bezpieczeństwa państwa, prowadziłyby bowiem w znacznej części przypadków do podważenia celu jakim kierował się ustawodawca, czyli obniżenia emerytur funkcjonariuszowi organów bezpieczeństwa do poziomu przeciętnego w powszechnym systemie ubezpieczeń społecznych. Okresy służby w charakterze

funkcjonariusza w organach bezpieczeństwa państwa zostałyby bowiem niejednokrotnie skonsumowane na skutek zachowania zasady przysługiwania 40% podstawy wymiaru za 'pierwszych' 15 lat służby. Dopiero każdy chronologicznie dalszy rok służby czy służby równorzędnej po upływie 15 lat byłby traktowany według przelicznika procentowego z art. 15b ust. 1 pkt 1 i 2". Sąd Apelacyjny nie podzielił w tym zakresie twierdzenia odwołującej się, iż odrzucenie w trakcie prac legislacyjnych nad ustawą nowelizującą poprawki do ust. 2 art. 15b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, polegającej na tym, że przepisy art. 14 i 15 znajdowałyby odpowiednie zastosowanie z wyłączeniem art. 15 ust. 1, miało świadczyć o zamiarze ustawodawcy zachowania zasady 40% podstawy wymiaru za 15 lat służby. Przepis „art. 15 ust. 1 ustanawia nie tylko przedmiotową zasadę, ale również zawiera pkt 3 i 4, których stosowanie do osób objętych hipotezą art. 15b ust. 1 nie jest kwestionowane (okresy składkowe i nieskładkowe poprzedzające służbę). Wobec czego wyeliminowanie stosowania całego ust. 1 art. 15 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy doprowadziłoby do niestosowania również pkt 3 i 4". Za tym, że art. 15 ust. 1 *in principio* nie jest stosowany z odesłania zawartego w art. 15b ust. 2 ustawy zaopatrzeniowej przemawia również „wykładnia systemowa (systematyzacja wewnętrzna w ramach aktu prawnego). Art. 15a ustawy przewiduje dla ustalonego kręgu adresatów emerytury z zastosowaniem zasady 40% podstawy wymiaru za 15 lat służby. Gdyby ustawodawca kierował się takim zamysłem w stosunku do adresatów objętych art. 15b ust. 1, dałby temu wyraz w przepisie".

Równocześnie nie jest wyłączone ustalenie takiego znaczenia odesłania przez art. 15b ust. 2 ustawy zaopatrzeniowej do jej art. 15 ust. 1, które nie pomija zasady co najmniej 40% podstawy wymiaru emerytury za 15 lat służby. Według tego stanowiska, odesłanie do odpowiedniego stosowania art. 15 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy przy ustaleniu wysokości emerytury policyjnej prowadzi także dla osób pełniących służbę w organach bezpieczeństwa państwa do zachowania zawsze emerytury policyjnej w wysokości 40 % podstawy wymiaru za 15-letni okres pozostawania w służbie. „Oznacza to modyfikację normy wyartykułowanej w przepisie art. 15 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej ze względu na cel ustawy nowelizującej z 23 stycznia 2009 r. Modyfikacja polega na tym, że zachowana w ogóle zostaje zasada przysługiwania emerytury w wysokości 40% podstawy wymiaru za 15 lat służby, ale z oderwaniem od wskazania, za które okresy tej służby, niejako abstrakcyjnie, bez przyporządkowania czasowego. Równoznaczne jest to z obliczeniem

emerytury policyjnej w następujący sposób: 40% za 15 lat służby w ogóle; odjęcie tych 15 lat od lat służby i służby równorzędnej opisanej w art. 13 ust. 1 i kwalifikację pozostałych okresów dla zastosowania wskaźników procentowych z zaliczeniem w pierwszym rzędzie w całości - jeśli to okaże się możliwe - okresów służby równorzędnej w charakterze funkcjonariusza w organach bezpieczeństwa państwa przebytych w latach 1944 - 1990, a dopiero później okresów innych równorzędnych i służby". W ocenie Sądu Apelacyjnego, taka modyfikacja normy odesłania da się pogodzić z celami, dla których ustawodawca znowelizował ustawę zaopatrzeniową. „Rozważając, czy zamiarem ustawodawcy było wyłączenie w stosunku do osób, pełniących służbę w organach bezpieczeństwa państwa, zasady ustalania wysokości emerytury polegającej na przyznaniu 40% podstawy wymiaru za 15 lat służby, należy uwzględnić, że reguła ta funkcjonowała już w ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (art. 14 w tekście pierwotnym, przy czym mówiło się o wysłudze lat a nie o służbie) i w poprzedzającym ustawę dekrete z dnia 27 lipca 1955 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów organów bezpieczeństwa publicznego oraz ich rodzin (Dz.U. Nr 31, poz. 184 ze zm.) z tym, że przewidziane było 50% podstawy wymiaru za 25 lat wysługi i dalsze wzrosty". W takim kontekście historycznym pełnomocnik odwołującej się wskazywał, że korzystny sposób zachowania minimalnej podstawy wymiaru emerytur wojskowych został wprowadzony do porządku prawnego już po odzyskaniu niepodległości państwowej po okresie rozbiorów Polski. Odstąpienie od takiej zasady funkcjonującej wiele lat i przeniesionej do ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, uchwalonej już po transformacji ustrojowej, powinno nastąpić w sposób niebudzący wątpliwości, a skoro kontrowersje pojawiły się już w toku rozpoznawania zgodności z Konstytucją ustawy nowelizującej, to ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy jest niezbędne, niezależnie od tego, że kontrowersje dotyczące świadczeń zaopatrzeniowych z tytułu wysługi emerytalnej powinien usunąć ustawodawca w sposób niebudzący żadnych wątpliwości co do zasad redukcji tych świadczeń. Ustawodawca powinien wyraźnie wykluczyć ustalenie minimalnej 40% podstawy wymiaru emerytury za 15 lat służby w sytuacjach, gdy „dopuszczalna jest jej modyfikacja na potrzeby przeliczania emerytur dla osób, pełniących służbę w organach bezpieczeństwa państwa, ale nie jej całkowite wyłączenie, odejście od niej". W konsekwencji Sąd Apelacyjny w Warszawie uznał, że sporna kontrowersja jest zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 390 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Żaden rodzaj ani sposób wykładni zawartego w art. 15b ust. 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy odesłania do art. 15 tej ustawy nie daje osobom, które pełniły w latach 1944-1990 służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w ustawie lustracyjno-dezubekizacyjnej, możliwości prawnych ani argumentów prawnych lub prawniczych do domagania się ustalenia wysokości należnych im emerytur z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy od innej podstawy wymiaru niż 0,7% za każdy rok pełnienia służby w wymienionych w art. 2 organach bezpieczeństwa państwa. Przeciwnie, poddane analizie przepisy są jednoznacznie czytelne, a przeto jasne i niewymagające szczególnie pogłębionej analizy prawnej ani prawniczej. Pomimo to Sąd Najwyższy uznał, że rozstrzygnięcie przedstawionego zagadnienia prawnego było niezbędne ze względu na znaczną liczbę adresatów poddanych analizie regulacji prawnych, którym wskutek zastosowania spornych przepisów organy emerytalne skorygowały (obniżyły) w istotny sposób wysokość pobieranych emerytur z zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych.

Jasny, jednoznacznie czytelny i niepozostawiający wątpliwości jest art. 15b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, który w ust. 1 stanowi, że emerytura osoby, która w latach 1944-1990 pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa (o naturze totalitarno-komunistycznej), o których mowa w ustawie lustracyjno-dezubekizacyjnej, wynosi 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok takiej służby. Takie same zasady obliczania emerytur z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy potwierdza normatywne brzmienie art. 13 ust. 1 pkt 1b ustawy zaopatrzeniowej, który traktuje okresy wymienionej służby w organach bezpieczeństwa państwa totalitarnego w latach 1944-1990 jako okresy równorzędne ze służbą w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i w Służbie Więziennej, ale na zasadach określonych w art. 15b tej ustawy, z wyjątkiem służby określonej w ust. 2 art. 13, który w ogóle wyklucza możliwość uznania za równorzędne okresów służby w latach 1944-1956 w charakterze funkcjonariusza organów bezpieczeństwa państwa, porządku i bezpieczeństwa publicznego, jeżeli przy wykonywaniu czynności służbowych funkcjonariusz popełnił przestępstwo przeciwko

wymiarowi sprawiedliwości lub naruszające dobra osobiste obywatela i za to został zwolniony dyscyplinarnie, umorzono wobec niego postępowanie karne ze względu na znikomy lub nieznaczny stopień społecznego niebezpieczeństwa czynu lub został skazany z winy umyślnej prawomocnym wyrokiem sądu. Te „kryminogenne” okresy były i nadal są pomijane przy ustalaniu prawa do świadczeń z zaopatrzenia emerytalno-rentowego funkcjonariuszy służb mundurowych.

Równocześnie tylko okresy równorzędne ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz pkt 2-4 ustawy zaopatrzeniowej, podlegają uwzględnieniu do ustalenia wysokości emerytury z przelicznikiem po 2,6% podstawy wymiaru emerytury z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy (art. 15b ust. 1 pkt 2 tej ustawy), co oznacza, że nieobjęte normatywnym oddziaływaniem art. 15b ust. 1 pkt 2 ustawy okresy równorzędnej służby w charakterze funkcjonariusza w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej, są przeliczane z zastosowaniem przelicznika 0,7% podstawy wymiaru emerytury (art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej). Zgodnie bowiem z art. 15b. ust. 1 pkt 2 ustawy zaopatrzeniowej, za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz pkt 2-4, emerytura osoby pełniącej służbę w latach 1944-1990 - w innych organach niż organy bezpieczeństwa PRL wymienionych w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej, wynosi 2,6% podstawy wymiaru tego świadczenia. Ten wyższy wskaźnik procentowy nie ma zastosowania do osób pełniących służbę w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa totalitarno - komunistycznego, których emerytura wynosi za każdy rok służby w wymienionym okresie w organach bezpieczeństwa PRL po 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia (art. 15b ust. 1 pkt 1 i art.13 ust. 1 pkt 1a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy). Jedyne wyjątek od takiej zasady i wskaźnika procentowego wyliczania wysokości emerytury osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej, po 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok takiej służby w latach 1944-1990, wynika z uregulowań zawartych łącznie w art. 15b ust. 3 i 4 ustawy zaopatrzeniowej. Przepisy te stanowią, że tylko wtedy, gdy zainteresowany funkcjonariusz złoży wniosek i udowodni, że przed rokiem 1990, bez wiedzy przełożonych, podjął współpracę i czynnie wspierał osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego, to do okresów równorzędnych, o których mowa w art. 13 ust. 1 (ściślej w jego pkt 1, 1a oraz pkt 2-4) mogą być doliczone w pełnym

wymiarze, tj. po 2,6% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w ustawie lustracyjno-dezubekizacyjnej, również okresy tak opisanej i potwierdzonej (udowodnionej) służby w aparacie bezpieczeństwa PRL. W razie niezłożenia stosownego wniosku obejmującego niepodlegające wątpliwości (udowodnione) twierdzenia o współpracy lub czynnym wspieraniu działalności na rzecz wolności i niepodległości Państwa Polskiego, okres pełnienia służby w ściśle określonych organach bezpieczeństwa PRL w latach 1944-1990 nie podlega uwzględnieniu w wyższym niż wyraźnie ustawowo ustanowiony w art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej wskaźnik procentowy służący do wyliczenia wysokości emerytury z zaopatrzenia służb mundurowych, tj. ponad 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa PRL w latach 1944-1990 (art. 13 ust. 1 pkt 1b i art. 15b ust. 1 pkt 1 tej ustawy).

W konsekwencji obowiązywania takich kategoriycznych rozwiązań wynikających z obowiązku prawnego wyliczania emerytur zaopatrzeniowych osób pełniących w latach 1944-1990 służbę w ściśle określonych strukturach aparatu przemocy politycznej państwa o naturze komunistyczno-totalitarnej (PRL) po 0,7% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok takiej służby (art. 15b ust. 1 pkt 1), z jedynym wyjątkiem normatywnie uregulowanym w art. 15b ust. 3 i 4 tej ustawy, nie powinny budzić istotnych wątpliwości zakres i cel ustawowego odesłania w art. 15b ust. 1 do stosowania art. 14 i 15 tej ustawy. Regulacje zawarte w art. 14 i 15 ustawy zaopatrzeniowej stosuje się tylko w zakresie nieuregulowanym wyraźnie i odmiennie w treści normatywnej art. 15b, a w szczególności w jego ust. 1 pkt 1, który nie pozostawia żadnych wątpliwości co do sposobu wyliczenia wysokości emerytury zaopatrzeniowej funkcjonariuszy zawsze po 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok służby w latach 1944-1990 pełnionej w organach bezpieczeństwa PRL, z wyżej omówionym jedynym wyjątkiem unormowanym art. 15b ust. 3 i 4 tej ustawy. W zakresie ustawowego sposobu wyliczenia emerytury przepisy art. 15b ust. 1 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 1a ustawy zaopatrzeniowej mają bowiem naturę szczególną i szczegółową, a przeto niejako „odrębnie” i ze względu na cele zmienionego porządku legislacyjnego samoistnie regulują zasady wyliczania wysokości emerytur osób pełniących w latach 1944-1990 służbę w organach bezpieczeństwa PRL z zastosowaniem wskaźnika 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia, co oznacza, iż nie stosuje się do nich art. 15 ust. 1 *in principio* ustawy zaopatrzeniowej, z którego wynika, że emerytura funkcjonariusza, który pozostawał w służbie przed dniem 2

stycznia 1999 r. wynosi 40% podstawy jej wymiaru za każdy rok służby. Po istotnej zmianie normatywnej obowiązującego stanu prawnego wynikającej z dodania szczególnego, szczegółowego i odrębnego art. 15b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, zawarte w ust. 2 tego przepisu odesłanie do odpowiedniego stosowania art. 14 i 15 tej ustawy oznacza, że przepisy te stosuje się odpowiednio wyłącznie w zakresie, który nie został wyraźnie i odmiennie uregulowany w art. 15b ust. 1. W przeciwnym razie doszłoby do pozbawienia waloru i znaczenia normatywnego art. 15b ustawy zaopatrzeniowej, do czego nie ma żadnych prawnych, prawniczych ani racjonalnych argumentów. Inaczej i konkretnie zatem rzecz ujmując, zawarte w art. 15b ust. 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy odesłanie do odpowiedniego stosowania art. 14 i 15 tej ustawy, nie uprawnia do takiego stosowania tych przepisów (w szczególności art. 15 ust. 1 *in principio*), które pozbawiałoby lub istotnie ograniczałoby walor i znaczenie normatywne art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej, który jednoznacznie nakazuje wyliczyć emeryturę osób pełniących w latach 1944-1990 służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej, według obniżonego ustawowego wskaźnika 0,7% podstawy wymiaru za każdy rok takiej służby, z jedynym wyjątkiem uregulowanym w art. 15b ust. 3 i 4 tej ustawy. Skoro kategoryczna zasada z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej wymagająca wyliczenia emerytury po 0,7% podstawy jej wymiaru z tytułu służby w latach 1944-1990 pełnionej w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej, doznaje jednego wyjątku wyłącznie w okolicznościach określonych w art. 15b ust. 3 i 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, przeto nie doznaje dalszych ograniczeń na podstawie odesłania do stosowania art. 15 tej ustawy. Nie ma zatem żadnych podstaw ani uzasadnienia korygowanie zasady wyliczania emerytury mundurowej od innego wskaźnika procentowego niż 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w ustawie lustracyjno-dezubekizacyjnej, w drodze odpowiedniego stosowania art. 15 ust. 1 *in principio* tej ustawy, który przewiduje co najmniej 40% podstawę wymiaru tego świadczenia z tytułu pozostawania w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. Jeżeli służba była pełniona w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa totalitarnego, o której mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej, to emerytura wynosi zawsze po 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok pełnienia

takiej służby (art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej), z jedynym wyjątkiem uregulowanym w art. 15b ust. 3 i 4.

Również wykładnia celowościowo-systemowa art. 15 b ust. 1 pkt 1 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 1b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy nie pozwala odstąpić od niebudzącej wątpliwości gramatyczno-językowo-logicznej wykładni art. 15b ust. 1 pkt 1 tej ustawy, przewidującego ustalenie (liczenie) wysokości emerytury z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy służb mundurowych po 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za okresy pełnienia służby w organach bezpieczeństwa PRL, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej. Przyjęcie minimalnej 40% podstawy wymiaru emerytury za 15 lat służby przy ustalaniu wysokości emerytur z zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych prowadziłoby do niedopuszczalnego, bo bezpodstawnego podważenia waloru normatywnego i celu wprowadzenia istotnej zmiany normatywnej wynikającej z dodania szczególnej regulacji art. 15b ustawy zaopatrzeniowej. W porządku chronologicznym, a zatem co do zasady okresy służby w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej, przypadają bowiem w okresie 15 „pierwszych” (początkowych) lat służby stanowiącej tytuł nabycia uprawnień z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy, przeto wykładnia zmierzająca do zachowania co najmniej 40% podstawy wymiaru emerytury takich osób w drodze odpowiedniego stosowania do nich art. 15 ust. 1 *in principio* ustawy zaopatrzeniowej, wykluczałaby, a co najmniej w istotny sposób ograniczałaby ustanowioną w art. 15b ust. 1 pkt 1 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 1b tej ustawy zasadę wyliczania wysokości emerytury z zastosowaniem współczynnika 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990. Inaczej rzecz ujmując, żądanie stosowania tego normatywnie obniżonego przelicznika procentowego dopiero za każdy kolejny (powyżej 15 lat) rok służby lub okres równorzędny z taką służbą (art. 13 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej) w istocie rzeczy wykluczałoby zastosowanie tego ustawowego przelicznika: całkowicie w przypadku osób pobierających emerytury zaopatrzeniowe wyłącznie z tytułu pełnienia służby w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa PRL, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej; albo prowadziłoby do ograniczonego („kadłubowego”) stosowania tego ustawowego przelicznika w przypadkach, gdyby okresy pełnienia takiej służby podlegały uwzględnieniu do wymaganej „zaopatrzeniowej” wysługi emerytalnej oraz wysokości emerytury o co najmniej 40% podstawie jej wymiaru, a dopie-

ro każdy dalszy (powyżej 15 lat, bez względu na to, że w porządku chronologicznym z reguły jako „pierwsze” występują okresy służby w organach bezpieczeństwa państwa) okres pełnienia służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej, miałby być przeliczany według przelicznika 0,7% podstawy wymiaru emerytury z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy. W ocenie Sądu Najwyższego tego typu możliwość musiałaby jednoznacznie i wyraźnie wynikać z treści art. 15b ustawy zaopatrzeniowej, który nie zawiera formuły, zasady ani takich możliwości interpretacyjnych, które uzasadniałyby stanowisko, że emerytura osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, a których mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej, wynosi zawsze co najmniej 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby i dopiero następnie wzrasta według wskaźników określonych tym przepisem. Tego typu mechanizm ustalania podstawy wymiaru emerytury z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy został wprowadzony w art. 15a, który powieliła treść art. 15 ust. 1 *in principio* ustawy zaopatrzeniowej (o przysługiwaniu 40% podstawy wymiaru emerytury za 15 lat służby), a ponadto reguluje prawo do dalszych wzrostów na zasadach określonych w art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 2-5. Podobne zasady nie zostały wyrażone ani objęte treścią szczególnej i odrębnej regulacji art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, który przeto nie zawiera gwarancji minimalnej co najmniej 40% podstawy wymiaru emerytury z tytułu lub w związku z okresami pełnienia służby w organach bezpieczeństwa PRL, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej. Przeciwnie w art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej prawodawca kategorycznie ustanowił jednoznacznie czytelną zasadę, że za okresy pełnienia takiej służby emerytura wynosi 0,7% podstawy jej wymiaru (ust. 1 pkt 1), z jedynym wyjątkiem uregulowanym w art. 15b ust. 3 i 4. Do wyliczenia wysokości takiej emerytury uwzględnia się ponadto po 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o której mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz pkt 2-4, z wyłączeniem jednak okresów równorzędnych służby w organach bezpieczeństwa państwa (art. 13 ust. 1 pkt 1b), które uwzględniane są na zasadzie wynikającej z art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, tj. po 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia. Odpowiednie stosowanie art. 14 i 15 ustawy zaopatrzeniowej do osób pełniących służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej, oznacza zatem tylko uzyskanie przewidzianych w art. 14 i 15 wzrostów lub zwiększeń (przywilejów) emerytal-

nych z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy z tytułu i za okresy innej służby - niż służba w ustawowo wskazanych organach bezpieczeństwa państwa, w tym przywilejów wynikających z korzystnego (uprzywilejowanego) traktowania między innymi okresów poprzedzających lub przypadających po zwolnieniu ze służby przy ustalaniu wysokości tzw. emerytur mundurowych.

Wyrażona w art. 15 ust.1 *in principio* ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy zasada przysługiwania co najmniej 40% podstawy wymiaru emerytury za 15 lat służby dotyczy wprawdzie okresów pozostawania w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., ale nie ma zastosowania do okresów równorzędnych z taką służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1b tej ustawy. Tylko okresy równorzędne, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz pkt 2-4, uwzględnia się do wyliczenia wysokości emerytury z przelicznikiem 2,6% podstawy jej wymiaru (art. 15b ust. 1 pkt 2 ustawy zaopatrzeniowej), natomiast okresy równorzędne, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1b tej ustawy, tj. okresy pełnienia służby w latach 1944-1990 w strukturach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej, podlegają przeliczeniu wskaźnikiem 0,7% za każdy rok takiej służby na podstawie art. 15b ust. 1 pkt 1 tej ustawy. Po dodaniu art. 15b ustawy zaopatrzeniowej przepis art. 15 nie reguluje zasad ustalania wysokości emerytury z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy za okresy równorzędne ze służbą, co sprawia, że w odniesieniu do okresu równorzędnego z taką służbą, o którym mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1b, stosuje się procentowy przelicznik 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia (art. 15b ust. 1 pkt 1 tej ustawy). Wskutek wyraźnego i niedoznającego dalszych ograniczeń, z jedynym wyjątkiem uregulowanym w art. 15b ust. 3 i 4, ustawowego wskaźnika procentowego 0,7% podstawy wymiaru emerytury z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej, wszystkie wyżej ujawnione okoliczności wykluczają dopuszczalność interpretacyjnego pominięcia lub interpretacyjnego ograniczenia treści i znaczenia normatywnego art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej w drodze wykładni zawartego w art. 15 ust. 2 tej ustawy odesłania do stosowania jej art. 15, a w szczególności do jego ust. 1 *in principio*.

Istotne znaczenie w obowiązującym porządku prawnym ma to, że walor normatywny art. 15b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy został konstytucyjnie potwierdzony wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2010 r., K 6/09 (OTK-A 2010 nr 2, poz. 15), zawierającym obszerne i wnikliwe afirmatywne

uzasadnienie poddanych analizie regulacji ustawowych. Odmienna wykładnia tych konstytucyjnie potwierdzonych regulacji ustawowych byłaby sprzeczna zarówno z porządkiem ustawowym jak i porządkiem konstytucyjnym, ponieważ dokonywanie wykładni *contra legem*, sprzecznej z normatywnym porządkiem ustawowym i wartościami konstytucyjnymi jest wykluczone i niedopuszczalne w demokratycznym państwie prawnym i osądzie jurysdykcyjnym.

Odnosząc się do twierdzeń pełnomocnika skarżącej podnoszonych na rozprawie przed Sądem Najwyższym, które były przywoływane lub miały przemawiać za utrzymaniem historycznej tradycji i regulacji prawnych przyznających co najmniej 40% podstawę wymiaru emerytury funkcjonariuszom tzw. służb mundurowych, Sąd Najwyższy podkreśla, że przedmiotem zagadnienia prawnego był aktualnie obowiązujący stan prawny, a nie regulacje historyczno-prawne. Ponadto zdumienie i prawniczą oraz moralno-etyczną krytykę wywołuje porównywanie korzystnych regulacji zaopatrzeniowych stosowanych do uczestników demokratycznych formacji niepodległościowo-wolnościowych, w tym walczących o odzyskanie niepodległości państwowej po ponad stuletnim okresie rozbiorów Polski, do sytuacji prawnej przeciwników tych wartości korzystających z emerytur z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy, którzy pełniąc służbę w strukturach bezpieczeństwa publicznego państwa komunistyczno-totalitarnego - stosowały lub uczestniczyły w systemie stosowania represji, opresji lub innych środków przemocy politycznej wobec osób lub organizacji działających na rzecz niepodległości, wolności oraz odzyskania przyrodzonych praw człowieka, swobód narodowych, demokratycznych i obywatelskich.

Trzeba stanowczo pokreślić, że celem poddanych analizie przepisów, dodanych ustawą zmieniającą, nie było pozbawienie zaopatrzeniowych praw nabytych z tytułu służby w latach 1944-1990 w totalitarnych organach bezpieczeństwa PRL przez emerytów korzystających z zaopatrzenia emerytalnego, bo ustawodawca nie odebrał im prawa do korzystania z zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych z uwzględnieniem także okresów pełnionych w służbach bezpieczeństwa PRL, ale zgodnie z konstytucyjnymi zasadami sprawiedliwości społecznej oraz elementarnej (zwykłej) przyzwoitości dostosował wysokość świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy służb mundurowych - tylko za okresy służby polegającej na sprzeniewierzeniu się wartościom niepodległościowym, wolnościowym i demokratycznym - do poziomu świadczeń nabywanych z powszechnego systemu emerytalnego, bez dalszej (*pro futuro*) możliwości korzystania z przywilejów niesłusznie, nie-

godnie lub niegodziwie uzyskanych z tytułu i okresów pełnienia w latach 1944-1990 służby w organach bezpieczeństwa państwa totalitarnego. Zaliczenie tych okresów do tzw. wysługi emerytalnej funkcjonariuszy służb mundurowych i przyznanie im po 0,7% podstawy wymiaru emerytury obliczanej od ostatniego, tj. z reguły najwyższego miesięcznego uposażenia na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, w żaden sposób nie dyskryminuje tych osób. Przeciwnie nadal jest co najmniej porównywalne, a nawet korzystniejsze niż w systemie nabywania świadczeń emerytalnych lub rentowych z powszechnym systemu ubezpieczeń społecznych, zważywszy że uprawnionym do świadczeń z tego systemu powszechnego ustala się podstawę wymiaru świadczeń nie od najwyższego dochodu osiąganego w jednym (ostatnim) miesiącu podlegania ubezpieczeniom społecznym, ale z wieloletniego okresu ubezpieczenia i od przeciętnej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe według przepisów prawa polskiego z okresu kolejnych 10 kalendarzowych z ostatnich 20 lat kalendarzowych, albo z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, poprzedzających bezpośrednio rok zgłoszenia wniosku o świadczenie (art. 15 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.). W tym kontekście sporna legislacja (art. 15b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy) nie stanowi jakiegokolwiek naruszenia powszechnej zasady równości lub proporcjonalności świadczeń uzyskiwanych z zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych przez osoby pełniące służbę w organach bezpieczeństwa totalitarnego państwa, które stosowały bezprawne, niegodne lub niegodziwe akty lub metody przemocy politycznej wobec innych obywateli, w porównaniu do standardów świadczeń uzyskiwanych z powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego. Warto zwrócić uwagę na nadal mniej korzystne uregulowanie uprawnień emerytalno-rentowych ofiar systemu represji politycznych stosowanych przez organy bezpieczeństwa państwa totalitarnego, którym wprawdzie okresy uwięzienia z przyczyn politycznych uwzględnia się jako składkowe okresy ubezpieczenia, ale z „zerową” podstawą wymiaru świadczeń za konkretne lata (okresy) pozbawienia wolności z przyczyn politycznych wobec niezyskiwania podlegającego obowiązkowi składkowemu dochodu wskutek poddania ich bezprawnym represjom politycznym ze strony tzw. aparatu bezpieczeństwa PRL, podczas gdy stosującym represje polityczne przysługuje współczynnik 0,7% podstawy wymiaru (z ostatniego, w normalnym biegu zdarzeń najwyższego uposażenia przysługującego na zajmowanym stanowisku służbo-

wym) także za okresy stosowania totalitarnej przemocy politycznej. Ponadto wskaźnik 0,7% podstawy wymiaru emerytury zaopatrzeniowej za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjno-dezubekizacyjnej, liczony od najwyższego uposażenia służbowego, na ogół nie odbiega na niekorzyść od wskaźnika 1,3% podstawy wymiaru emerytury z powszechnego ubezpieczenia społecznego, ustalonej z wieloletniego okresu opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, zważywszy że ponadto przy ustalaniu wysokości emerytur mundurowych uwzględnia się wyższe wskaźniki (2,6% podstawy wymiaru) lub co najmniej równe powszechnym (1,3%) wskaźnikom podstawy wymiaru emerytur za okresy poprzedzające lub następujące po zakończeniu służby mundurowej, zaliczane do zaopatrzeniowej wysługi emerytalnej.

Z tytułu świadomego i dobrowolnego udziału w służbach bezpieczeństwa państwa o strukturze komunistyczno-totalitarnej, które zwalczały najbardziej podstawowe, bo przyrodzone prawa człowieka i wolności obywatelskie, wykluczone jest nabywanie lub utrzymanie przez osoby uczestniczące w tym systemie represji politycznych jedynie przywilejów zaopatrzeniowych z tytułu służby państwowej, która z natury i istoty jej pełnienia powinna służyć przestrzeganiu przyrodzonych praw człowieka i narodu oraz podstawowych wolności i swobód obywatelskich, a nie zwalczaniu tych elementarnych wartości jednostek i narodów. Dopuszczenie do dalszego pełnienia służby publicznej w organach bezpieczeństwa demokratycznego państwa prawnego odrodzonego w Polsce po roku 1990 nie stanowi rehabilitacji za czas służby w strukturach organów bezpieczeństwa państwa totalitarnego według prawnych standardów demokratycznego państwa prawnego, które nie ma obowiązku ani prawa do utrzymywania przywilejów z tytułu bezprawnego zniewalania przyrodzonych praw i swobód obywatelskich przez służby bezpieczeństwa totalitarnego bezprawia państwowego. Dopuszczenie do dalszej służby już w warunkach demokratycznego państwa i porządku prawnego, po tzw. pozytywnym zweryfikowaniu przydatności do służby, nie zmienia oceny wcześniejszej służby w organach totalitarnej państwowej przemocy politycznej, która w warunkach demokratycznego państwa prawnego nie może być tytułem do dalszego utrzymywania lub korzystania z przywilejów uzyskanych z nielegalnej, niegodnej lub niegodziwej służby z natury rzeczy i z punktu widzenia podstawowych, bo przyrodzonych naturze ludzkiej standardów prawnych i obywatelskich demokratycznego państwa prawnego, tj. przywilejów z tytułu służby w organach, które w istocie rzeczy były strukturami niebezpieczeństwa państwa totali-

tarnego, przeznaczonymi do zwalczania ruchów niepodległościowo-wolnościowych i demokratycznych dążeń oraz aspiracji do odzyskania lub przywrócenia podstawowych praw i wolności obywatelskich. Sąd Najwyższy jednoznacznie krytycznie ocenia i dyskwalifikuje powoływanie się na jakiegokolwiek argumenty zmierzające do utrzymania przywilejów nabytych z tytułu lub w związku z uczestnictwem w systemie zniewolenia i stosowania represji politycznych przez służby niebezpieczeństwa państwa komunistyczno-totalitarnego. Powoływanie się na zasadę praw nabytych, które w istocie rzeczy zmierza do utrzymania przywilejów nabytych niesłusznie, niegodnie lub niegodziwie z tytułu lub związku z uczestnictwem w strukturach służb niebezpieczeństwa totalitarnego PRL, które zwalczały przyrodzone prawa człowieka i narodu oraz podstawowe wolności obywatelskie, nie stanowi prawnej, prawniczej ani etyczno-moralnej podstawy do kontestowania zgodnej z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej legalności zmian ustawodawczych zmierzających do zrównoważenia uprawnień zaopatrzeniowych byłych funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa państwa totalitarnego i co istotne - tylko za okresy takiej represyjnej służby - do standardów i poziomu powszechnych uprawnień emerytalno-rentowych ogółu ubezpieczonych obywateli. Odpowiada to konstytucyjnym zasadom urzeczywistniania nie tylko zasady sprawiedliwości społecznej, ale realizuje ustawodawczy i jurysdykcyjny obowiązek zapewnienia reguł elementarnej przyzwoitości, które wymagają, aby przywileje zaopatrzeniowe sprawców lub uczestników systemu zniewolenia i stosowania totalitarnych represji politycznych PRL, uzyskane w okresach i z takiego nielegalnego, niegodnego lub niegodziwego tytułu, nie odbiegały znacząco od standardów świadczeń emerytalno-rentowych wynikających z powszechnego systemu świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Z bezprawnego tytułu i okresów uczestnictwa w zwalczaniu przyrodzonych praw człowieka i narodu oraz podstawowych wolności obywatelskich nie sposób prawnie ani racjonalnie wywodzić żądania utrzymania niesłusznie, niegodnie lub niegodziwie nabytych przywilejów z zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych. Tak uzyskane przywileje nie podlegają ochronie w demokratycznym porządku prawa krajowego, wspólnotowego i międzynarodowego, ponieważ osoby zwalczające przyrodzone prawa człowieka i narodu oraz podstawowe wolności obywatelskie nie mają prawa podmiotowego ani tytułu moralnego domagania się utrzymania przywilejów zaopatrzeniowych za okresy zniewalania dążeń niepodległościowych, wolnościowych i demokratycznych narodu polskiego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy rozstrzygnął przedstawione zagadnienia prawne jak w sentencji podjętej uchwały.

=====